Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U002960

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 29-06-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пащенко Петро Миколайович
2. Petro M. Pashchenko

Кваліфікація: 081

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0003-8356-4185

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 081 Право

Дата захисту: 20-08-2026

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: ------, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15104

Повне найменування юридичної особи: Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

Код за ЄДРПОУ: 02070967

Місцезнаходження: вул. Джона Маккейна, Київ, 02000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

Код за ЄДРПОУ: 02070967

Місцезнаходження: вул. Джона Маккейна, Київ, 02000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.01.11

Тема дисертації:

1. Правовий нігілізм у період воєнного стану: причини, наслідки та засоби подолання

2. Legal Nihilism under Martial Law: Causes, Consequences, and Means of Overcoming

Реферат/анотація:

1. Дисертаційне дослідження спрямоване на комплексне розв'язання теоретико-прикладних проблем, пов'язаних із функціонуванням механізму превенції та протидії правовому нігілізму в лавах Збройних Сил України. У межах роботи детерміновано стан наукової розробки обраної проблематики та здійснено критичний аналіз релевантної джерельної бази. Констатовано, що сучасний світовий та вітчизняний науковий дискурс володіє ґрунтовним масивом теоретико-методологічних напрацювань та емпіричних даних щодо деструктивного впливу правового нігілізму на соціоправове середовище. Зазначений доробок слугував теоретичним підґрунтям для концептуалізації авторського бачення обраної теми. Попри наявність вагомої кількості наукових розвідок, присвячених загальним аспектам негативної трансформації суспільних відносин під впливом нігілістичних тенденцій, специфіка функціонування механізму протидії правовому нігілізму безпосередньо у Збройних Силах України залишається фрагментарно дослідженою. Особливої

актуальності та стратегічної ваги цей аспект набуває в контексті забезпечення обороноздатності держави в умовах дії правового режиму воєнного стану. У роботі доведено, що феномен правового нігілізму в армійському середовищі екстерналізується через деформацію правосвідомості суб'єктів, систематичні порушення військової дисципліни та вчинення правопорушень, що потребує розроблення ефективного інструментарію їх нівелювання. Авторська візія механізму протидії правовому нігілізму у Збройних Силах України полягає у його трактуванні як динамічної системи методів, засобів та інституційних форм діяльності уповноважених суб'єктів. Функціональне призначення цього механізму спрямоване на мінімізацію проявів правового нігілізму в професійній діяльності військовослужбовців, а також на нейтралізацію комплексу суб'єктивних та об'єктивних детермінантів, що зумовлюють його репродукцію та поширення в армійському середовищі. У контексті правотворчої оптимізації акцентовано на імперативності внесення змін до чинного законодавства України. Пропоновані новели мають бути спрямовані на встановлення чіткої диференціації між адміністративними правопорушеннями та кримінальними діяннями шляхом уточнення критеріїв їхньої суспільної небезпечності (наслідків) та забезпечення пропорційності відповідних санкцій. Важливим теоретичним аспектом дослідження є дихотомія механізмів впливу, які класифіковано на: загальні - такі, що мають універсальний характер і поширюються на все громадянське суспільство; спеціальні - адаптовані до специфіки правового статусу окремих категорій осіб, зокрема військовослужбовців, з урахуванням особливостей їхньої службово-бойової діяльності. Здійснено ґрунтовний аналіз чинників, що детермінують зростання інтенсивності проявів правового нігілізму серед особового складу. Обґрунтовано доцільність їхньої класифікації за критерієм джерела впливу на правосвідомість на дві базові групи. Зовнішні (об'єктивні) чинники – сукупність екзогенних явищ суспільної дійсності, що функціонують поза межами індивідуальної волі суб'єкта, здійснюючи безпосередній вплив на формування правової свідомості особистості, суспільства та держави. До цієї групи віднесено: якісні характеристики національного законодавства та положень військових статутів; вектор політичної кон'юнктури в державі; загальний стан законності та правопорядку; домінування принципу соціальної доцільності над верховенством права у правозастосовній практиці; ступінь правової інформованості та рівень легітимності (довіри) до інституцій правозастосування. Внутрішньоособистісні (суб'єктивні) чинники – ендогенні детермінанти, що формуються в когнітивній та ціннісно-нормативній структурі особистості. Вони безпосередньо корелюють із вольовим вибором індивіда та його психічною діяльністю. До них зараховано: індивідуально-психологічні якості та ціннісні орієнтації суб'єкта; рівень правових установок, дисциплінованості та професійної компетентності; психоемоційний стан (зокрема стресогенні фактори), у якому перебуває особа під час здійснення правозастосовної діяльності. Аргументовано доведено імперативність розгортання системної інформаційно-просвітницької та пропагандистської діяльності, вектор якої має бути спрямований на концептуалізацію національної ідеї, утвердження принципів законослухняності та ревіталізацію духовно-морального потенціалу українського суспільства. Консолідація ціннісних переконань громадян, і зокрема військовослужбовців, виступає фундаментальною передумовою їхньої солідарної активності на шляху до суспільного процвітання. Ключові слова: правовий нігілізм, відповідальність за військові правопорушення, правосвідомість військовослужбовців, протидія правовому нігілізму військовослужбовців, статус військовослужбовця, адміністративна-правова реформа.

2. The dissertation research is aimed at the comprehensive resolution of theoretical and applied problems associated with the functioning of the mechanism for the prevention of and counteraction to legal nihilism within the ranks of the Armed Forces of Ukraine. Within the study, the state of scientific development of the selected subject matter is determined and a critical analysis of the relevant source base is carried out. It is established that contemporary global and domestic academic discourse possesses a substantial body of theoretical and methodological developments and empirical data concerning the destructive impact of legal nihilism on the socio-legal environment. This scholarly corpus has served as the theoretical foundation for the author's conceptualisation of the chosen topic. Notwithstanding the considerable number of academic studies devoted to the general aspects of the negative transformation of social relations under the influence of nihilistic tendencies, the specific features of the functioning of the mechanism for counteracting legal nihilism directly within the

Armed Forces of Ukraine remain fragmentarily explored. This issue acquires particular relevance and strategic significance in the context of ensuring the state's defence capability under the legal regime of martial law. The research demonstrates that the phenomenon of legal nihilism in the military environment is externalised through the deformation of legal consciousness, systematic violations of military discipline, and the commission of offences, thereby necessitating the development of effective instruments for their neutralisation. The author's vision of the mechanism for counteracting legal nihilism in the Armed Forces of Ukraine lies in its interpretation as a dynamic system of methods, means, and institutional forms of activity of authorised entities. The functional purpose of this mechanism is directed at minimising manifestations of legal nihilism in the professional activities of servicemen, as well as neutralising the complex of subjective and objective determinants that condition its reproduction and dissemination within the military environment. In the context of legislative optimisation, emphasis is placed on the imperative nature of introducing amendments to the current legislation of Ukraine. The proposed novelties are aimed at establishing a clear differentiation between administrative offences and criminal acts by clarifying the criteria of their social harm (consequences) and ensuring the proportionality of the respective sanctions. An important theoretical aspect of the study is the dichotomy of mechanisms of influence, classified into general - those of a universal nature applicable to the whole of civil society and special - adapted to the specific legal status of particular categories of persons, notably servicemen, taking into account the peculiarities of their service and combat activities. A thorough analysis is conducted of the factors determining the increasing intensity of manifestations of legal nihilism among personnel. Their classification is substantiated according to the criterion of the source of influence on legal consciousness into two principal groups. External (objective) factors comprise a set of exogenous phenomena of social reality functioning beyond the individual's will and directly influencing the formation of legal consciousness at the levels of the individual, society, and the state. These include: the qualitative characteristics of national legislation and military statutes; the vector of political conjuncture; the general state of legality and law and order; the predominance of expediency over the rule of law in law enforcement practice; and the degree of legal awareness and institutional legitimacy (public trust). Internal (subjective) factors are endogenous determinants formed within the cognitive and value-normative structure of the individual. They directly correlate with volitional choice and mental activity and include: individual psychological traits and value orientations; the level of legal attitudes, discipline, and professional competence; and the psycho-emotional state (including stressogenic factors) during law enforcement activities. The study substantiates the imperative of developing a systemic information-educational and propagandistic activity, the vector of which should be directed at the conceptualisation of the national idea, the affirmation of law-abiding principles, and the revitalisation of the spiritual and moral potential of Ukrainian society. The consolidation of citizens' value-based convictions, particularly among servicemen, constitutes a fundamental prerequisite for their collective activity aimed at societal prosperity. Keywords: legal nihilism; liability for military offences; legal consciousness of military personnel; counteraction to legal nihilism among service members; legal status of military personnel; administrative and legal reform.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Пєтков С. В., Пащенко П. М. Правовий нігілізм як головний чинник гальмування демократичних перетворень в усіх сферах суспільного життя. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. №

2/2023. URL: http://lsej.org.ua/2_2023/7.pdf.

- Пащенко П. М. Систематизація законодавства щодо юридичної відповідальності за правопорушення відповідно до положень Конституції України як основа правопорядку. Науковий журнал «Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки». Том 35 (74). 2024. № 3. URL: https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/ journals/2024/3_2024/6.pdf.
- Пащенко П. М. Декриміналізація дисциплінарних правопорушень як основа боротьби з правовим нігілізмом. Публічне право. 2025. № 2 (58). URL: https://www.publichne-pravo.com.ua/files/58/8.pdf
- Пащенко П. М. Шляхи подолання правового нігілізму в Силах оборони України. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки». 2025. № 7. URL: https://www.inter-nauka.com/ru/issues/law2025/?author=12073
- Пащенко П. М. Службові розслідування правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка: Військово-спеціальні науки. 2025. № 3(63). URL: https://miljournals.knu.ua/index.php/visnuk/en/article/view/1318/1221
- Пєтков С. В., Шамрай Б. М., Пащенко П. М. Трансформація системи службових розслідувань у збройних силах України в умовах воєнного стану: від бюрократичного обтяження до оперативності службових перевірок. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки. Том 37 (76) №1 2026. URL: https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2026/ 1_2026/25.pdf
- Пєтков С. В., Пащенко П. М. «Сучасне бачення методу адміністративного права в контексті відходу від радянської системи розуміння права». І Міжнародна науково-практична конференція Таврійського національного університету до 160-річниці від дня народження В. І. Вернадського, що відбулася 16–17 березня 2023 року у Таврійському національному університеті імені В. І. Вернадського. http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/view/202/4373/10680-1
- Пащенко П. М. «Принцип правової визначеності як невід'ємна складова процесу адміністративно-правової реформи». ІІ Міжнародна науково-практична конференція Таврійського національного університету до 105-річниці від заснування Університету – що відбулася 17–18 жовтня 2023 року у Таврійському національному університеті імені В. І. Вернадського. http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/view/248/6750/15184-1
- Пащенко П. М. «Вплив окупаційної влади на права українських громадян в Криму». Міжнародний круглий стіл «Український Крим: 10 років окупації», що відбувся 20 лютого 2024 року у Таврійському національному університеті імені В. І. Вернадського. https://tnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/04/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%%D0%9A%D1%80%D0%B8%D0%BC_%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82-2.pdf

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0123U102027

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пєтков Сергій Валерійович

2. Serhii V. Pietkov

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4160-767X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

Код за ЄДРПОУ: 02070967

Місцезнаходження: вул. Джона Маккейна, Київ, 02000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бортник Надія Петрівна

2. Nadiya P. Bortnyk

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3030-406X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Код за ЄДРПОУ: 02066753

Місцезнаходження: проспект Героїв України, Миколаїв, Миколаївський р-н., 54007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 04ymc1w90

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сірант Мирослава Миколаївна

2. Myroslava Sirant

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9393-2397

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Добрянська Наталія Валеріївна

2. Nataliia V. Dobrianska

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6319-0409

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

Код за ЄДРПОУ: 02070967

Місцезнаходження: вул. Джона Маккейна, Київ, 02000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Горєлова Вероніка Юріївна

2. Veronica Y. Gorelova

Кваліфікація: к.ю.н., доц., 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6536-2422

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

Код за ЄДРПОУ: 02070967

Місцезнаходження: вул. Джона Маккейна, Київ, 02000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Бортняк Катерина Василівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Бортняк Катерина Василівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, Масик Марія Зіновіївна
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна